

orucunu terk etmişler, yerine yılda bir güm; oruç tutmaya başlamışlardır. Hıristiyanlar ise sıcak sebebiyle orucu bahar mevsimine almışlar, bu değişimin karşılığı olarak 10 güm; ilave yapmışlardır. Daha sonra 10 güm; daha ilave ederek orucu 50 güm;ne çikarlışlardır.[\[6\]](#)

 Orucun Tarihçesi Sahabeden Muaz b. Cebel, oruç ibadetinin şu merhalelerde geldiği bildirmiştir:[\[7\]](#)
 a) Aşûrâ
Ve Eyyâm-i Bîd Orucu Hz. Aişe validemizin bildirdiğine göre İslam öncesinde Mekke halkı ve Peygamberimiz “âşûrâ” orucu tutuyordu. Peygamberimiz Medîne’ye geldiği zaman Yahudîlerin “âşûrâ” orucu tuttuüini tuttuklarını sordu. Onlar, “bu gün hayırlı bir günüdür, bu günnde Allah İsrail oğullarını düşmanlarından kurtardı. Musa (a.s.) bu günnde oruç tuttu” cevabını verdiler. Bunun üzerine Peygamberimiz (a.s.), ‘biz Musa’ya sizden daha evla ve layığız’ dedi ve âşûrâ orucunu tuttu ve ashabına da tutmalarını emretti.[\[8\]](#) Ramazan orucu farz kılındıktan sonra da Peygamberimiz (a.s.) âşûrâ orucunu tutmuş ve #1575;#1601;#1590;#1604; #1575;#1604;#1589;#1610;#1575;#1605; #1576;#1593;#1583; #1585;#1605;#1590;#1575;#1606; #1588;#1607;#1585; #1575;#1604;#1607; #1575;#1604;#1581;#1585;#1605; “Ramazan orucundan sora en fazîletli oruç Allah’ın ayı olan muharrem ayında tutulan âşûrâ orucudur” sözleriyle tutulmasını teşvik etmiştir.[\[9\]](#) Sahabeden isteyen bu orucu tutmuş, isteyen de tutmamıştır.[\[10\]](#)
Âşûrâ orucu, muharrem ayının 9 ve 10. günlerinde tutulur.[\[11\]](#) Ayrıca Peygamberimiz (a.s.), Ramazan orucu farz kılınmadan önce “eyyâm-i bîd ” olarak nitelenen kamerî ayların 13, 14 ve 15. günlerinde de oruç tutmuştur.[\[12\]](#) Peygamberimiz (a.s.) Ramazan orucu farz kılındıktan sonra da bu orucu tutmuş ve #1589;#1608;#1605; #1579;#1604;#1575;#1579;#1577; #1575;#1610;#1575;#1605; #1605;#1606; #1603;#1604; #1588;#1607;#1585; #1589;#1608;#1605; #1575;#1604;#1583;#1607;#1585; #1603;#1604;#1607; “Her ay üç gün oruç tutmak bütün seneyi oruçla geçirmek gibi olur” söyleriyle bu orucun tutulmasını teşvik etmiştir.[\[13\]](#) b) Ramazan Orucu Ramazan orucu, Bakara suresinin 183-184. âyetleriyle hicretin ikinci yılında Bedir savaşı öncesinde şaban ayında farz kılınmıştır. Peygamberimiz (a.s.) hayatımda dokuz sene Ramazan orucu tutmuştur.
 183. âyette orucun mutlak olarak farz kılındığı bildirilmekte, ancak orucun ne zaman, nasıl ve ka&cCEDIL; gün tutulacağı bildirilmemektedir. 184. âyette bu kapalılık kısmen giderilmiş, orucun “sayılı günlerde” tutulacağı beyan edilmiştir. “Sayılı günler” ile maksat Ramazan ayıdır.[\[14\]](#) Bakara suresinin 184 ve 185. âyetinde şöyile buyurulmaktadır: #1575;#1610;#1575;#1605;#1575;
 “(Oruç), sayılı günler(dedir)…"

 فمن شهد منكم
 الشهر فليصمه

 "Sizden kim bu aya ulaşırsa oruç tutsun…"
 Allah, bu
 âyetlere Ramazan orucunu tutmayı müslümanlara farz kılmıştır. c) Oruç
 Tutma ile Fidye Verme Arasında Muhayyerlik
 Bakara suresinin
 184. âyetinde;
 فمن تطوع خيرا
 فهو خير له و ان
 تصوموا خير
 لكم ان كنتم
 تعلمون و على
 الذين
 يطيقونه فدية
 طعام مسكين
 “(Yaşılılık
 veya tedavi edilemeyen bir hastalık nedeniyle) oruca zor güçç yetirenler, bir yoksul
 doyumu fidye verirler. Bununla birlikte kim bir hayır yaparsa (daha fazla fakiri duyurursa) bu,
 kendisi için daha hayırlıdır. Eğer bilirseniz oruç tutmanız sizin için daha
 hayırlıdır” buyrulmuştur (Bakara, 184). Sahabeden Muâz b. Cebel’in
 bildirdiğine göre bu âyetin hükmü gereğince Müslümanlar
 oruç tutma ile fidye verme arasında muhayyer bırakılmışlardır.[\[15\]](#) Sahabeden Seleme b.
 el-Ekva’, bu âyet inince isteyenin oruç tuttuğunu, isteyenin fidye verdiği, 185.
 âyet inince bu muhayyerliğin kaldırıldığını söyemiştir.[\[16\]](#) على
 الذين
 يطيقونه “Oruç tutmaya
 gücü zor yetenler” hükmü, çok yaşlı kimseler ile şeker ve
 kanser gibi tedavisi zor bir hastalığa müptela olanlar için geçerlidir. “
 Fidye” bir fakiri iki öğün doyurmak veya fakire iki öğün doyacağı
 miktarda ekonomik yardım yapmaktadır.

 على الذين
 يطيقونه cümlesi “oruca
 gücü yetenler” anlamında değildir. Bu takdirde âyet “oruç,,
 tutmaya gücü yetenlere fidye farzdır” anlamına gelir ki bu “oruç
 size farz kılındı” âyeti ile ters düşer. Hasta ve yolcuya farz olduğu halde sağlıklı
 ve mukim olup gücü yeten kimsenin oruç tutup tutmamakta muhayyer
 bırakılması tenakuz olur. Ayette,
 يستطيعون fiili kullanılmayıp
 يطيقون fiiliinin kullanılması da cümlenin
 “oruca gücü yetenler” anlamında değil, “Oruç tutmaya
 gücü zor yetenler” anlamında olduğunu ifade eder.[\[17\]](#)
 فمن تطوع خيرا
 “Kim bir hayır yaparsa” cümlesi, fidyeyi fazla vermeyi veya hem fidye
 vermeyi hem de oruç tutmayı و ان

تصوموا خير
=لكم “oruç tutmanız sizin için daha hayırıldı”
cümlesi ise fidye vermekten veya orucu kazaya bırakmadan daha hayırıldı anlamını ifade
edebilir.[\[18\]](#) d)
Ramazan Orucunun Sağlıklı Ve Mukim Olanlara Farz Olması

فمن كان منكم
مريضا او على
سفر فعدة من
ايام اخر
 "…Sizden kim
hasta yada yolcu olur (da orucunu tutamazsa daha sonra) tutamadığı günler sayısınca başka
günlerde oruç tutar…"
(Bakara, 184). من
كان منكم
مريضا او على
سفر فعدة من
ايام اخر يريد
الله بكم
اليسر ولا
يريد بكم
العدة و
لتكبروا الله
على ما هديكم و
لعلكم تشكرون
"…(Bu ayda) Kim hasta veya yolcu olur (da oruç tutamazsa) tutamadığı günler
sayısınca başka günlerde tutsun (kaza etsin). Allah size kolaylık diler, zorluk dilemez. Bu da
sayısı tamamlamanız ve hidâyete ullaştırmışına karşılık Allah’i yüceltmeyiz ve
şükretmeniz içindir” (Bakara, 185). Bu âyetlerde yüce Allah,
Ramazan ayına erişen sağlıklı ve mukim kimselerin oruç tutmaları gerektiğini, yolcuların ve
hastaların daha sonra kaza etmek üzere oruç tutmayabileceklerini bildirmektedir.
Muâz b. Cebel, 185. âyetteki “Öyle ise sizden kim bu aya ulaşırsa
oruç tutsun” emri ile Allah’in orucu sağlıklı ve mukim olan kimseler için
farz kıldığını, hasta ve yolcular için oruç tutmama ruhsatı verildiğini, oruç
tutmayıp fidye vermenin, oruca gücü yetmeyen yaşlılara özgü kıldığını
bildirmiştir.[\[19\]](#) Bir mazeret sebebiyle Ramazan orucunu tutamayan kimse, orucunu kaza etmeden
ö ürse, bu kimsenin tutamadığı oruç sayısı kadar fidye verilir.[\[20\]](#) e) Orucun
Fecr-İ Sâdık İle Güneşin Batması Arasında Tutulma Emri
 183, 184 ve 185.
âyetlerde orucun Ramazan ayında tutulması gereği bildirilmekte, ancak oruca başlama ve
bitirme zamanı ve orucun nasıl tutulacağı bildirilmemektedir. Muâz b. Cebel’in
bildirdiğine göre Bakara suresinin 187. âyeti inmeden önce müminler
güneş battıktan sonra uyuyuncaya (veya yatsı namazını kıldıkta) sonra artık
içebilirler, eşleriyle cima yapabilirlerdi. Uyuduktan (veya yatsı namazını kıldıkta) sonra artık
yeme, içme ve cinsel ilişki ertesi günü akşama kadar yasak idi.[\[21\]](#)
 Bu kuralı ihlal eden
sahâbîler oldu. Meselâ Ensardan Sırma b. Kays adında bir mümin

Ramazan ayında oruçlu olarak akşamda kadar çalışır, akşam evine gelir, namazı kııldıktan sonra yemek yemeden sabaha kadar uyuya kalır. Ertesi günü Peygamberimiz kendisini çok bitkin, halsiz ve oruca dayanamaz bir durumda görür, “ne oluyor, seni çok yorgun, bitkin ve halsiz görüyorum” der. Sırma da “Ey Allah’ın elçisi! Dün, gün boyu çalıştım, akşam eve geldim, namazı kılınca uyuya kalmışım ve bir şey yiyp içmeden oruçtutuyorum” cevap verir.[22] Hz. Ömer eşि ile ilişkiye girerek bu yasağı ihlal eder, sonra yaptığına pişman olur ve durumu Peygamberimize bildirir. Ashaptan bazıları da aynı hatayı işlerler. Bunun üzerine Bakara suresinin 187. âyeti iner.[23] Bu hususa 187. âyette de işaret edilmektedir: ﴿وَمَنْ يُحَكِّمْ بَعْدَ مَا أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ فَإِنَّهُ لَفَاسِدٌ﴾ (Süra: 187) Bu hadisde şartı yerine koyanlar hukmetmeye çalışıp, yasalara aykırı olma hâlinde iftâr etmekten ibret almaktadır. Mâlikîye hâdiselerinde de bu konuda şartı yerine koyanlardan biri iftâr etmemesi gerektiği belirtilemektedir. Bu hadisde şartı yerine koyanlar hukmetmeye çalışıp, yasalara aykırı olma hâlinde iftâr etmekten ibret almaktadır. Mâlikîye hâdiselerinde de bu konuda şartı yerine koyanlardan biri iftâr etmemesi gerektiği belirtilemektedir.

âyetlerini insanlara böyle açıklar” Âyetteki &nbs;
cümlesi, söz konusu yasağın kaldırıldığını ifade eder. Bu yasağın ne olduğu yukarıda
zikrettigimiz hadislerde beyan edildiği gibi âyetin içeriginden de anlaşılmaktadır.
Cinsel ilişkide bulunma yasağı itikaf halinde iken devam etmektedir. Allah’ın koyduğu
yasağın ihlal edilmesi, âyette “nefse ihanet” olarak ifade edilmiştir. Âyet,
itaatsizlik ederek emir ve yasakları ihlal eden müminlerin, günahkâr olduklarını,
ancak günahlarına tövbe ettikleri takdirde affedileceklerini de beyan etmektedir.
Oruç kimlere farzdır: Oruç, İsl’ın beş temel esasından biri olup, akıllı ve
ergenlik çağına gelmiş, mukim ve sağlıklı kadın ve erkek her mümine farzdır. Adetli
ve&nbs; loğusa kadınlar oruçtutmazlar, tutmadıkları oruçlarını daha sonra kaza
ederler. Oruç ibadetini yerine getiren Allah ve Peygambere itaat etmiş olur. Oruç
nasıl tutulur: Oruç, fecr-i sâdiktan güneşin batmasına kadar yeme, içme
ve cinsel ilişkiye terk etmek suretiyle tutulacaktır. Ramazan ayı, 29 veya otuz gündür,
28 veya 31 gün olmaz.[\[24\]](#) Ramazan orucuna akşamdan niyet edilebilir. Uyuyakalıp sahra
kalkamayanlara bir şey yiyp içmemek şartıyla kaba kuşluk vaktine kadar oruçlara niyet
edebilirler. Oruç Tutmamayı Mubah Kılan Haller :İslâm dini, Kişileri
güçleri nispetinde sorumlu tutmuş, güçlerini aşan veya sıkıntıya yol
açan durumlarda kolaylaştırıcı hükümler getirmiştir. Buna göre aşağıdaki
durumlarda kişiler, oruçtutmakla yükümlü kılınmamış, daha sonra kaza
etmeleri veya yerine fidye vermelerine ruhsat tanınmıştır: a) Bir kimse Ramazan ayında 90 km
veya daha fazla bir uzaklığı Hanefî bilginlere göre 15 günden, Şâfiî
bilginlere göre giriş ve çikiş günleri hariç 4 günden az bir zaman
için yolculuğa çıkarlarsa Ramazan orucunu tutmayabilirler (Bakara 2/183-184).
Yolculuğa çıktılarında sahabeden bazıları oruçtutmuş bazıları da tutmamıştır.[\[25\]](#) Bu
kimseler, daha sonra tutmadıkları oruçlarını kaza ederler.
&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs; Geceden orucu
niyetlenip de, gündüz yolculuğa çıkan kimse, dilerse bu orucunu bozar, dilerse
tamamlar. Ancak, ayette de belirtildiği gibi orucunu tamamlaması daha iyidir. Hz. Peygamber,
Mekke’nin fethi için sefere çıktığında oruçlu iken, Kedîd denilen
yere varınca orucunu bozmuştur.[\[26\]](#)
&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs; b) Oruç
tuttuğu zaman, hastalığının artmasından veya uzamasından endişe eden kimse ile, hastalığı
sebebiyle oruçtutmakta zorlanan kişilerin Ramazan ayında oruçtutmayabilirler.[\[27\]](#)
Uzman doktorlar, bir kimsenin oruçtutması halinde hasta olacağını bildirirlerse bu kimseler
de oruçtutmayabilirler. Daha sonra iyileşince oruçlarını kaza ederler.
Ölünçeye kadar iyileşmeyen, tedavisi olmayan bir hastalığı olanlar oruç
tutmazlar, imkanları varsa fidye verirler. İmkanları yoksa bir şey yapmaları gerekmek.
&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;c) Hamile ve emzikli
kadınlar, oruçtuttuklarında kendilerine veya çocuklarına bir zarar vermesi söz
konusu ise, oruçtutmayabilirler.[\[28\]](#) Daha sonra oruçlarını kaza ederler.
&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;d) Oruç
tutamayacak kadar yaşlı olan kimseler, oruçtutmayıp yerine fidye verebilirler.[\[29\]](#)
&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs;&nbs; e) Oruçlu bir
kimse, açıktan veya susuzluktan dolayı beden ve ruh sağlığının ciddi derecede bozulması
tehlikesi ile karşılaşması halinde orucunu bozup daha sonra kaza edebilir. Böyle bir kimsenin
orucuna devam etmesi ö üne sebep olacak nitelikte ise, orucunu
açmaması haram olur.

 f) Zor ve meşakkatli bir işte çalışmak zorunda olan bir kişi, oruç tuttuğu takdirde sağlığına bir zarar gelmesinden korkuyorsa, orucunu tutmaya bilir. Bu durumda olanlar, izin günlerinde veya müsait zamanlarda tutamadıkları oruçlari kaza etmelidirler. Yıllık izninin bulunmaması ve haftalık izninin de yeterli olmaması gibi mazeretlerle buna da imkan bulamayanlar, fidye vermelidirler. Orucu Bozup Bozmayan Şeyler: 1. Oruçlu iken bilerek bir şey yiyp içmek, cinsel ilişkide bulunmak ve isteyerek ağız dolu kusmak orucu bozar.[\[30\]](#) 2. Unutarak yiyp içmek, kan vermek. Peygamber Efendimiz, #1575;ذا نسي فاكل او شرب فليتم صومه فانما اطعمه الله و سقيه "Bir kimse oruçlu olduğunu unutarak yer, içerse orucunu tamamlasın, bozmasın. Çünkü onu, Allâh yedirmiş, içirmiştir" buyurmuştur.[\[31\]](#) Unutarak yiyan içen kişi, oruçlu olduğunu hatırlarsa hemen ağızındakileri çıkarıp ağını yıkar ve orucuna devam eder. Oruçlu olduğunu hatırladıktan sonra boğazından aşağıya bir şey geçerse orucu bozulur.

 3. Oruçlu iken rüyada ihtilam olmak orucu bozmadığı gibi, gusletmeyi geciktirerek cünüp olarak sabahlamak da oruca bir zarar vermez.[\[32\]](#) Ancak, zorunlu bir durum olmadıkça, hemen boy abdesti alınmalıdır. Nitekim Hz. Peygamber’in Ramazan’da imsaktan sonra yıkandıkları hadis kaynaklarında yer almaktadır. 4. Kendiliğinden kusmakla oruç bozulmaz. [\[33\]](#) Ancak kişinin kendi isteği ve müdahalesiyle meydana gelen kusma, ağız dolusu olması halinde, orucu bozar. Nitekim Hz. Peygamber . من ذرعه قيئ وهو عليه قضاء و ان استقاء فليقض "Oruçlu kimseye kusmak gelir de kendisine hakim olamazsa ona kaza gerekmez. Her kim de kendi isteği ile kusarsa orucunu kaza etsin" buyurmuştur.[\[34\]](#)

 5. Oruçlu kimselerin iğneleriniiftardan sonra yaptmaları yerinde olur. Oruçlu iken iğne yaptmak zorunda olanlar, tedavi ve aşısı amaçli iğne yapabilirler; oruçlari bozulmaz. Ancak, oruçlu iken gıda ve vitamin iğneleri yaptmak, damardan serum ve kan almakla oruç bozulur. Daha sonra bu oruç kaza edilir.

 6. Ağız veya burnundan su girip yutmadıkça, oruçlu kimsenin yıkanması orucuna zarar vermez. Bu itibarla, ağız ve burnundan su kaçırmamak şartıyla oruçlunun yıkanmasında bir sakınca yoktur. 7. Sprey kullanmak zorunda olan astımlı hastalar oruçtutmayabilirler ve tutamadığı günler sayısınca fidye verebilir. İleride sağlığına kavuşursa, fidye vermiş olsa da, tutamadığı orucunu kaza eder. Ancak böyle bir kişi oruçtutmak isterse, kullanmak zorunda kaldığı sprey orucunu bozmaz.

 8. Parfüm veya kolonya sürünmek ve koklamak orucu bozmaz.

 9. Oruçlu bir kimsenin morfinli veya morfinsiz olarak dişlerini tedavi ettirmesi veya çektirmesi orucu

bozmadır. Ancak tedavi esnasında, kan veya tedavide kullanılan maddelerden herhangi bir şeyin yutulması orucu bozar.

Gümüşümzde retilen sakızlarda, ağızda zilen katkı maddeleri bulunduğuundan, ne kadar itina edilirse edilsin bunların yutulmasından kaçılmaması mümkün değildir. Bu sebeple bu tarak sakızı içmek orucu bozar. Ancak kenger sakızı gibi katkısı bulunmayan sakızlarla daha önce

• 1604; 1575; 1610; 1601; 1591; 1585; 1606;

الصائم

الحجامة و

القيئ

والاحتلام

gümne gümne tutmaktadır. Kefaret ise; peş peşe iki kamerice; ay oruğundan tutmakla buna gümleme yetmeyenler ise akşamı sabah bir fakiri 60 gün veya 60 fakiri bir gün doyurmakla yerine getirirler. Kefaret orucu ara verilmeden peş peşe tutulur. Adet veya loğusalık halinde bulunan kadınlar, bu günlerinde keffaret oruğundanlarına ara verirler. Bu durumlarından dolayı ikar ve ikmaz ara vermeden keffaret orucuna devam ederek 60 gün tamamlarlar.

Mazeret Sebebiyle Orucu bozmak ve Yolculuk, hastalık gibi meşru bir mazerete dayalı olarak bozulan orucun, sadece kaza edilmesi gereklidir. Ayrıca, kasıtlı olmaksızın yemek-içmek; beslenme amacı ve anlamını taşımayan, yenilip içtilmesi mutat olmayan veya insan tabiatının meyletmendiği şeylerin yenilip içtilmesi orucu bozup, sadece kazasını gerektirir.

Ramazan ayında dinen geceleri bir mazeret olmaksızın oruğundan tutmayanlar Allah'a isyan ve bıkmak gümne işlemiş olurlar.

Hiçbir Oruğundan Tutamayanlar

Şeker ve kanser hastalığı gibi oruğundan tutmaya mani olan ve tedavisi de mümkün olmayan bir hastalığı olanlar, oruğundan tutmazlar bunun yerine imkanları varsa her oruğundan iç fidye verirler (Bakara 2/184). Fidye, fakir bir kişiye bir gün ve akşamı sabahlı doyurmak veya doyacağı kadar para vermekermektir. 1585; 1583; 1575; 1604; 1604; 1607; 1576; 1603; 1605;

1575; 1604; 1610; 1587; 1585; 1608; 1604; 1575;

1610; 1585; 1610; 1583; 1576; 1603; 1605;

ا 1604; 1593; 1587; 1585; “Allah size kolaylık diler zorluk dilemez” anlamındaki âyet, ibadetlerdeki kolaylığı ifade eder. ORUĞCEDİL VE NEFİS TERBİYESİ İnsanların yaratılış gayesi olan ibadet gümrevi[38]; ya namaz, oruğundan, zekat ve hac gibi belirli bir zamanda, belirli bir mekanda ve belirli kurallara uyularak yapılır (formel ibadetler), yada her hangi bir zaman, mekan ve şekilde kayıtlı olmaksızın yerine getirilir. Allah’ı zikretmek, ana babaya iyilik etmek, şahitliği, tartı ve ölçüyü dosdoğru yapmak gibi emirlere; alkollü; içtilmesi; kiler içtilmesi; uyuşturucular kullanmak, kumar oynamak, hırsızlık yapmak ve cana kıymak gibi yasaklılara uyularak yerine getirilir (informel ibadetler).

Formel ibadetlerin temel amaçlarından biri, informel ibadetlerin insan hayatında uygulanır hale gelmesini sağlamaktır. Sözgelimi namaz ibadetinin temel amaçlarından biri insanı her tıpkı; irkinlik, kırmızılık ve haramlardan alıkoymasıdır.[39]

Formel ibadetlerden biri olan oruğundan ibadetinin Allah rızasını kazanmanı yanında temel amaçlarından biri de kişinin nefsin terbiye etmesi, söz, fiil ve davranışlarına eki düzen vermesidir. Bu husus hem Kur'acık;n'da hem de Peygamberimizin hadislerinde açıklanmıştır: Orucun farz olduğu bildirilen âyette şöyle buyurulmaktadır: 1575; 1575; 1610; 1607; 1575; 1604; 1584; 1610; 1606; 1575; 1603; 1578; 1576; 1593; 1604; 1610; 1603; 1605;

1575; 1604; 1589; 1610; 1575; 1605; 1603; 1605; 1575; 1603; 1578; 1576; 1593; 1604; 1609; 1575; 1604; 1584; 1610; 1606; 1605; 1606; 1602; 1576; 1604; 1603; 1605; 1604; 1593; 1604; 1603; 1605; 1578; 1578; 1602; 1608; 1606;

“Ey mümminler! (Kümülder ve klerden ve haramlardan) korunmanız iğidilin oruğidakil tutmak, sizden öncekilerde farz kılındığı gibi size de farz kılındı”^[40]; (Bakara, 2/183). Orucun kümüldürlerde k ve haramlardan korunmak iğidilin farz kılındığının bildirilmesi ibadetin insanın kişisel ve sosyal hayatındaki yerini ve etkisini bildirmeye yetkilidir. Nitekim yüklemece Allah gümüşünde beş vakit kılınan namazın insanı hayasızlık ve haramlardan alıkoyduğunu bildirmektedir.^[40] Aynı şekilde orucun da insanı haram ve kümüldürlerde klerden alıkoyması gereklidir. Peygamberimiz (a.s.);

 Oruğidakil; kalkandır. Biriniz oruğidakil;lu iken çirkin, kümüldürlerde k ve kaba sümml;z yemesin, bağırı çağırmasın, kavga etmesi. Birisi kendisine sümml;ver yada çatarsa ona ‘ben oruğidakil;uyum’ desin”^[41] buyurmuştur. Orucun şehvetini kıran bir örum;zelliği vardır.^[42] Hadis-i şerif, orucun gayesinin insanın edep ve ahlakını gümüşlüzleştirmek olduğunu aktarılmıştır; a ifade etmektedir. Eğer oruğidakil;, insanı kümüldürlerde k; sümml;z, eylem ve davranışlardan uzaklaşmamayı, edep ve ahlakını gümüşlüzleştirmiyorsa amacına ulaşamamış demektir, bümüldürlerde bir oruğidakil;tan istenilen sevap da elde edilemez. Nitekim Peygamberimiz (a.s.),

 Oruğidakil; Kim yalan söylemiş ve iş yapmayı bırakmazsa Allah’ı onun yemesini ve iğidil;mesini terk etmesine ihtiyacı yoktur”^[43] ve

 Nice oruğidakil; tutanlar vardır ki onların oruğidakil;tan nasipleri sadece aç (ve susuz) kalmalarıdır. Nice geceleri namaz kıılanlar vardır ki onların namazdan nasipleri sadece uykusuz kalmaktır”^[44] buyurmuştur. Dolayısıyla oruğidakil; tutan insan; yalan, yalancı şahitlik, gıybet, iftira, hile, aldatma, kümüldürlerde k; ve benzeri davranışlardan uzak, iş ve işlemlerinde, sümml;z ve sümml;zleşmelerinde, alım ve satımlarında dürüst ve

dosdoğru olmalıdır. Gerçek anlamda tutulan oruç, hem kötü söz ve davranışlara, hem de cehennem ateşine karşı perde olur; kişiyi fuhuş ve edep dışı davranışlardan alıkoyar, çünkü “orucun şehveti kıran bir özelliği vardır”.[\[45\]](#)

Oruç tutan insan sabırı olmayı öğrenir. Çünkü Peygamberimizin beyanı ile الصوم نصف الصبر “Oruç sabrıñ yarısıdır”[\[46\]](#) İnsanın günah işlemesine genellikle iki şey sebep olur. Biri şehevî arzuları, diğeri dili ve midesidir. من يتكفل لي ما بين لحييه و ما بين رجليه اتكفل له بالجنة “Kim diline ve ırzına sahip çikacağına güvence verirse ben de o kimseñin cennete gireceğine güvence veririm”[\[47\]](#) anlamındaki hadis, insanın şehevî arzularına, konuşmasına, yeme ve içmesine dikkat etmesi gerektigine vurgu yapmaktadır. Orucun farz olmasının arka planında, müslümanın cinsel arzularını, konuşmalarını, yemesini ve içmesini kontrol altında tutması, huyunu ve ahlakını güzelleştirmesi ve nefrine sahip çikabilme yeteneğini kazanması vardır. Bu sebeple Kur'acirc;n ve Sünnette Müslümanlar oruç tutmaya teşvik edilmiş, oruç tutanlar övülmüş ve onlara Allah’ıñ rahmeti, rızası, sevap ve mükâfâtı va’d edilmiştir. Ahzab suresinin 35. âyetinde on özelliğe sahip olan kadın ve erkeklerle mağfiret ve büyük mükâfat olduğu bildirilmiştir: (Peygamberimiz (a.s.), كل عما انن ادم يضاعف الحسنة بعشر امثالها الى سبعمائة ضعف “Adem oğlunun her ameline kat kat sevap verilir Bir iyilik on mislinden yedi yüz misline katlanır” buyurmuş, Yüce Allah da الا الصوم فانه للي و انا اجزي به يدع شهوةه و طعامه من اجلى “Oruç hariç,, çünkü oruç benim içindir, onun mükâfatını da ben vereceğim, oruç tutan kimse şehvetini ve yemesin-içmesini benim için terk etmektedir”[\[48\]](#) كل عمل ابن ادم له الا الصيام فانه لي و انا اجزي به “Oruç hariç,, Adem oğlunun her ameli kendisi içindir. Oruç benim içindir, onun ödülünü ben vereceğim"[\[49\]](#) buyurmuştur. ان في الجنة بابا يقال له ريان يدخل منه الصائمون يوم القيامة لا

يدخل منه احد
غيرهم “Cennette reyyân adında bir kapı vardır ki
buradan kiyamet gününde sadece oruç tutanlar cennete gireceklerdir”
[\[50\]](#) ve من صام يوما
في سبيل الله
باعد الله
وجهه عن النر
سبعين خريفا
“Kimnbsp; Allah içinnbsp; bir gün oruç tutarsa Allah yetmiş yıllık bir
mesafe kadar onu cehennem ateşinden uzaklaştırır”[\[51\]](#) anlamındaki hadisler de
orucun değerini ifade etmektedir.

&nbs; &nbs; &nbs; &nbs; &nbs; &nbs; &nbs; &nbs; &nbs; &nbs; &nbs; &nbs; &nbs; Oruç tutan
insan; -Allah ve Peygambere itaat etmiş ve büyük sevap kazanmış olur.

-Allah’ın verdiği nimetlere şükretmiş ve aç kalanların hallerini öğrenmiş
olur. -Sağlığını korumuş, nefsini terbiye etmiş ve irâde eğitimi yapmış olur. -Sabır ve metanet
kazanmış, kötü söz ve davranışlardan korunmuş olur. -Ahlâkını
güzelleştirmiş ve imanının bilincine ermiş olur. -İbadet&nbs; zevkini tatmış, Allah’ın
rızasını ve cennetini kazanmış olur. [\[1\]](#) Bu bölüm Din İşleri Yüksek kurulu
Üyesi&nbs; Doç. Dr. İsmail KARAGÖZ tarafından hazırlanmıştır. [\[2\]](#)

Müslim, &lcirc;mân, 1. 5. I, 37, 40. [\[3\]](#) Buhârî, İman, 28. II, 228.

Müslim, Salâtü’l-Müsafirîn, 13. II, 523. [\[4\]](#) Rağib
el-İsfehânî, el-Müfredat fî Garîbi'l-Kur'ân, s-v-m maddesi. [\[5\]](#)
Taberî, Cerir b. Abdullah, Câmiu'l-beyân An Te'veîli Âyi'l-Kur'ân
, &nbs; II, 2/130, Beyrut, 1988. 30 cüz, 15 cilt. [\[6\]](#) bk. Taberî, II, 130-131. Yazır,
Hamdi, Hak Dîni Kur'ân Dili, I, 626. Eser Neşriyat, İstanbul, 1971. [\[7\]](#) Ahmed, V, 246.
[\[8\]](#) Buhârî, Savm, 69. II, 251. Müslim, Siyâm, 128. I, 796. Tirmizî;
Savm, 49. III, 117. [\[9\]](#) Tirmizî, Savm, 46. III, 117. Müslim, Siyam38. &nbs;l,
821.&nbs; Ebû Dâvûd, Savm, 56. No: 2429. II, 811. [\[10\]](#) Buhârî;
Savm, 69, II, 251. Müslim, Siyâm, 113-126. I, 792-795. [\[11\]](#) Tirmizî, Savm, 50.
III, 128. [\[12\]](#) Ahmed, V, 246. Tirmizî, Savm, 41, 54. III, 118, 134. [\[13\]](#) Buhârî;
Savm, 59. II, 246. &nbs;Müslim, Siyam, 197. I, 819 bk. Tirmizî, Savm, 50,&nbs; 54,
III, 128, 135. Nisâî, Siyam, 78, 82. IV 213, 219. [\[14\]](#) Taberî, II, 130-132. [\[15\]](#)
Ahmed, V, 246. [\[16\]](#) Müslim, Siyâm, 149-150. I, 802, Ebu Dâvûd, Savm, 2.
I, 737. [\[17\]](#) Yazır, I, 634-639. [\[18\]](#) Yazır, I, 640-641. [\[19\]](#) Ahmed, V, 246. [\[20\]](#) Tirmizî;
Savm, 23. III, 96. [\[21\]](#) Ahmed, V, 247. [\[22\]](#) Buhârî, Savm, 15. II, 231. Ebû;
Dâvûd, Savm, 1. I, 736. Ahmed, V, 247. [\[23\]](#) Ahmed, V, 247. [\[24\]](#) Müslim,
Siyâm, 7-20. I, 760-762. [\[25\]](#) Tirmizî, Savm, 19. III, 92. [\[26\]](#) Buharî, Savm, 34,
II, 238. [\[27\]](#) Ebû Dâvûd, Savm, 44. &nbs;II, 798. Tirmizî, Savm, 21. III, 94.
[\[28\]](#) Nesâî, Siyam,&nbs; 62. IV, 150; İbn Mace, Siyam, 3. I, 533. [\[29\]](#) Bakara, 2/184.
[\[30\]](#) Tirmizî, Savm, 25-26. III, 98, 100. [\[31\]](#) Buhari, Savm, 26. II, 234; Müslim,
Siyâm, 170. I, 809. Ebû Dâvûd, Siyam, 39. Tirmizî, Savm, 26.&nbs;
III, 100. İbn Mâce, Siyam, 15. [\[32\]](#) Buhârî, Savm, 22, 25. &nbs;II, 232. 235;
Müslim, Siyâm, 76-77. I, 780. [\[33\]](#) Tirmizî, Savm, 24-5. III, 97-98. [\[34\]](#)
Ebû Dâvud, Savm,, 32. II, 776. Tirmizi, Savm, 25. III, 98.&nbs; [\[35\]](#) Buharî,
&nbs;Tib, 11. VII, 14; Sayd, 11. II, 214; Savm, 32. II, 237;&nbs; Ebû Davûd, Savm,
29, II, 773; İbn Mâce, Siyâm, 18. I, 537. [\[36\]](#) Tirmizi, Savm 24. III, 97. [\[37\]](#) Ebû
Dâvûd, Savm, 38. I, 789. Tirmizî, Savm, 27. III, 101. İbn Mâce, Savm, 14. I,
535. [\[38\]](#) Zâriyat, 51/56. [\[39\]](#) Ankebût, 29/45 [\[40\]](#) Ankebût, 29/45. [\[41\]](#)

Muuml;slim, Siyâm, 163. I, 807. Buhârî, Savm, 9. II, 228. [42] Buhârî, Savm, 11. II, 229. [43] Buhârî, Savm, 9. II, 228. Ebû Dâvûd, Savm, 25. I, 767. Tirmizî, Savm, 16. III, 87. Ibn Mâce, 21. I, 539. [44] Ibn Mâce, 21. I, 539. [45] Buhârî, Savm, 11. II, 229. [46] Tirmizî, Deavât, 87. V, 536. [47] Tirmizî, Zühd, 60. IV. 606. [48] Müslim, Siyâm, 165, I, 807. Tirmizî, Savam, 55. III, 136. [49] Buhârî, Siyâm, 9. I, 228. [50] Müslim, Siyâm, 166, I, 808. [51] Müslim, Siyâm, 168, I, 808.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)